

Innlandet fylkeskommune
post@innlandetfylke.no

12.08.2024

Høringsvar fra Museumsforum Innlandet i forbindelse med Innlandsstrategien 2024 – 2028 (2035)

Museumsforum Innlandet viser til høringen i forbindelse med arbeidet knyttet til Innlandsstrategien 2024 – 2028 (2035), med høringsfrist 15. august 2024. Vi setter stor pris på invitasjonen til å bidra inn i dette viktige arbeidet. I vårt høringsvar peker vi på noen av de områdene der museene i Innlandet kan spille en viktig rolle.

Museene i Innlandet beriker livene til innbyggere og tilreisende

Museene spiller en viktig rolle for innbyggerne i Innlandet. Museene er vår felles hukommelse, viktig for vår identitet, og museene bidrar til å skape tilhørighet. «Kultur er kilden til å bli kjent med oss selv og hverandre og er lim mellom mennesker», som det står i strategien under punktet om Kultur- og Naturopplevelser. Det må derfor legges til rette for å gi innbyggere mulighet til å delta, til å bli inkludert og bli kjent med kulturarven.

Gjennom besøk, arrangementer og aktive venneforeninger spiller museene en viktig rolle i våre liv. I dette arbeidet er museene i Innlandet helt i norgestoppen. Dette kommer til uttrykk i norsk kulturindeks (2022) der museene i Innlandet rangeres spesielt høyt i nasjonal sammenheng. Museene skaper møteplasser, binder mennesker sammen og bidrar aktivt til inkludering gjennom blant annet egne tilbud til flyktninger. I kunnskapsgrunnlagets kapittel 4 Sosial bærekraft understrekes det nettopp hvor viktig det er at sosialt bærekraftige samfunn er preget av tillit, trygghet, tilhørighet og gode nærmiljø. Det handler om å sikre at alle mennesker får et godt og rettferdig grunnlag for et anstendig liv, og at de har mulighet til å påvirke egne liv og samfunnet de lever i. I dette arbeidet spiller museene en viktig rolle. Derfor er det viktig at museenes rolle også reflekteres i Innlandet fylkes planer og bevilgninger.

I kunnskapsgrunnlagets kapittel Gode kunst- og kulturtilbud 4.8. pekes det på at kultur gjør livene våre rikere og som gjør fylket mer attraktivt. Museene i Innlandet representerer mange spektakulære arenaer som trekker mange tusen tilreisende til kulturopplevelser hvert år. Det er grunn til å minne om at Innlandet er Norges største hyttefylke, med 90 000 fritidsboliger. Museene er attraktive arenaer, ikke bare for egne innbyggere, men også for tilreisende fra inn- og utland.

Museenes bidrag til reiselivet er vesentlig. Museenes attraksjonskraft gir store ringvirkninger for næringslivet i fylket og bidrar til arbeidsplasser og den lokale verdiskapningen.

Museene i Innlandet har en særskilt rolle i arbeidet med å forvalte vår felles kulturarv

Museumsforum Innlandet viser til kunnskapsgrunnlaget, 3.11 Særegen natur- og kulturarv; Dette er et område hvor museene har en spesiell rolle i dag, men hvor vi mener vi kan ta et større ansvar i fremtiden.

Det er velkjent at Innlandet har en betydelig mengde antikvariske bygg og bygningsmiljø i privat og offentlig eie. Museene i Innlandet forvalter rundt 25 % av alle antikvariske bygg ved norske museer. Gjennom satsing på bygningsvern bidrar fylkeskommunen i samarbeid med museer og kommuner til en betydelig positiv innsats og desentralisert næringsaktivitet tilknyttet formålet. I forbindelse med de store nasjonale satsingene som igangsettes i 2024 (Riksantikvarens håndverksstrategi og Kirkeløftet), anbefaler Museumsforum Innlandet at satsingen på bygningsvernssentrene styrkes og utvikles.

For å løse de utfordringene som kulturminnevernet står overfor, er det viktig å styrke håndverkskompetansen i Innlandet. I dette arbeidet kan museene spille en nøkkelrolle både med hensyn til kunnskapsutvikling og rekruttering. Museene forvalter et enormt kildemateriale som kan være en nøkkel i den kunnskapsutviklingen og forskningen som det legges opp til gjennom Riksantikvarens håndverksstrategi og Kirkeløftet. Museene i Innlandet besitter høy kunnskap innenfor antikvariske håndverksfag, både innenfor de store byggfagene, men også de øvrige håndverksfagene som er viktige for kulturminnevernet. I rapporten Kirkenes særskilte verdier (2019) understrekes viktigheten av også å involvere de verneverdige tradisjonshåndverksfagene. I det arbeidet som skal utføres de neste 20 årene er fag som gjørtler, håndbokbinder, smed, treskjærer og forgyller avgjørende for å kunne løse de oppgavene kulturminnevernet står ovenfor på en antikvarisk forsvarlig måte.

Museumsforum Innlandet vil vektlegge suksessen med bygningsvernrådgivere ved museene – den såkalte Innlandsmodellen. Dette arbeidet stryker og synliggjør museenes rolle i skjæringspunktet mellom private huseiere, forvaltningen, bygningsantikvarisk kompetanse, håndverksbedrifter og opplæringsinstitusjoner. Dette vil være et godt utgangspunkt for videre verdiskaping og kulturvern i Innlandet.

Museene tar klimaendringene på alvor

I kunnskapsgrunnlagets del om Miljømessig bærekraft pekes det under 3.3 Klimaendringer og klimagassutslipp på at den globale oppvarmingen fører til at vi har et klima i endring, og at klimaendringene vil øke i årene framover. Denne bekymringen slutter vi oss til. De siste årene har også museene i Innlandet kunnet observere hvordan den antikvariske bygningsmassen påvirkes av endringer i klima. Museumsforum Innlandet anbefaler derfor at Innlandet fylkeskommune og museene sammen kan bidra til kunnskapsutvikling og forskning som kreves for å møte de nye utfordringene gjennom et felles løft. Dette er forskning som ikke bare vil komme museene til gode, men som kan bidra inn i samfunnets omstilling mot sirkulærøkonomi, fremfor å bygge nytt. Med sin bygningsvernkompetanse kan museene bidra til Regional plan for klima, energi og miljøes mål om å

MAIHAUGEN
≡

LILLEHAMMER
KUNSTMUSEUM
≡

NORGES
OLYMPISKE MUSEUM
≡

SIGRID UNDSSETS
BJERKEBÆK
}}

BJØRNSTJERNE
BJØRNSONS
AULESTAD
≡

NORGES
POSTMUSEUM
♀

KULTURHUSET
MAIHAUGSALEN
≡

NORSK
HÅNDSVERKSINSTITUTT
♀

videreutvikle innlandssamfunnets kompetanse innenfor klima, miljø og energibruk for å forsterke innsatsen med klimagassreducerende tiltak.

Museene vil bidra til å styrke kystkulturen i Innlandet

I kunnskapsgrunnlagets 3.11 Særegen natur- og kulturarv pekes det på hvordan kulturarven i Innlandet er knyttet til landskapet og naturen. Et eksempel på dette er Innlandets kystkultur og tradisjonsbåt. Dette er en viktig del av Innlandets kulturarv, med tradisjonsbåter som åfløye og mjøsbåt i spissen. Her forvalter museene en stor andel av tradisjonsbåter gjennom sine samlinger. Men dette sikrer ikke den levende kunnskapen om bygging og bruk av båt. Skandinaviske klinkbåttradisjoner ble innskrevet på UNESCOs representative liste over menneskehetens immaterielle kulturarv i 2021 og understreker behovet for økt innsats på feltet. Riksantikvarens og Forbundet Kystens arbeid med verneplan for små og åpne båter påpeker dessuten at innlandsbåtene har fått særlig lite oppmerksomhet. Den levende kulturen knyttet til tradisjonsbåt i Innlandet er truet, og vi anbefaler derfor at det gjøres et løft for å styrke denne delen av kulturarven, slik det har vært gjort for eksempel på Oselvarverkstaden, Hardanger Fartøyvernssenter og Museet Kystens Arv der man har sikret videreføringen av den levende båtbyggertradisjonen. I dette arbeidet ønsker museene å spille en viktig rolle, gjerne i Innlandsmodellens ånd. Vi minner om at også små og åpne båter er et ansvar Riksantikvaren og fylkeskommunene fikk overført fra 2007.

Det står ikke mye om den levende kulturarven i kunnskapsgrunnlaget, og det kan være grunn til å minne om at museene også har et ansvar for den immaterielle delen av kulturarven etter at Norge ratifiserte UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven i 2008. Her mener vi tradisjonelt håndverk bør være et spesielt satsingsområde i Innlandet.

Museene i Innlandet har de siste årene gjennom prosjektet Ungt tradisjonshåndverk, hatt mulighet til å ha hospiterende unge tradisjonshåndverkere ved museene i 6 måneder. Innlandet er det fylket som har hatt flest hospitanter. Hittil har ni unge håndverkere innenfor ulike fag hospitert ved Glomdalsmuseet, Maihaugen og Gudbrandsdalsmusea. I tillegg har to håndverkere fra Innlandet hatt praksis i andre fylker. Med bakgrunn i de gode erfaringene ønsker vi at Innlandet fylkeskommune bidrar til å sikre at Ungt tradisjonshåndverk blir en permanent ordning, slik at unge håndverkere og museene i Innlandet fortsatt kan ha glede av muligheten.

Museene vil lede an i reiselivets grønne omstilling

I kunnskapsgrunnlagets 5.8 Reiseliv og arrangement slås det fast at reiselivet er en raskt voksende næring i Innlandet. Vi mener at Innlandet har alle forutsetninger for å lykkes i utviklingen av hele regionen som et grønt og bærekraftig reisemål. Museene skal også i fremtiden være ledende både i den grønne omstillingen, og i utviklingen av gode reiselivsprodukter bygd på regionens historie og tradisjoner. Utviklingen av gode besøksarenaer kommer både lokalbefolkningen og turister til gode, og skaper verdier for hele reiselivssektoren. Det er viktig at fylkets strategi bygger opp rundt en effektiv og kompetent destinasjonsutvikling i Innlandet, og museene i Innlandet ser det som positivt med en konsolidering av de ulike destinasjonsselskapene i fylket.

Museumsforum Innlandet ser fram til å fortsette den gode dialogen med Innlandet fylkeskommune, og står til disposisjon om det skulle være spørsmål. Museene i Innlandet er kunnskapsinstitusjoner

MAIHAUGEN
≡

LILLEHAMMER
KUNSTMUSEUM
≡

NORGES
OLYMPISKE MUSEUM
≡

SIGRID UNDSSETS
BJERKEBÅK
}}

BJØRNSTJERNE
BJØRNSSONS
AULESTAD
≡

NORGES
POSTMUSEUM
♀

KULTURHUSET
MAIHAUGSALEN
≡

NORSK
HÅNDVERKSINSTITUTT
♀

som sikrer materiell og immateriell kulturarv. Vi er viktige møteplasser for innbyggerne og arenaer for kunnskapsutvikling og forskning.

Med vennlig hilsen

Eivind Falk

For Museumsforum Innlandet

Museumsforum Innlandet er et samarbeidsforum for museene i Innlandet fylke som mottar fast offentlig driftstilskudd. Vi arbeider med museumspolitiske og museumsfaglige spørsmål. ICOMs etiske retningslinjer skal ligge til grunn for arbeidet. Forumet er et faglig nettverk av museumsdirektører hvor også ledelsen ved fylkeskommunens kultur- og kulturarvenhet inviteres til å delta. I Museumsforum Innlandet inngår de konsoliderte enhetene samt etatsmuseene: Anno museum, Gudbrandsdalsmusea, Lillehammer museum, Mjøsmuseet, Randsfjordsmuseene, Valdresmusea, Norsk Vegmuseum og Norsk Jernbanemuseum.

MAIHAUGEN
≡

BJØRNSTJERNE
BJØRNSONS
AULESTAD
⤴

LILLEHAMMER
KUNSTMUSEUM
≡

NORGES
POSTMUSEUM
♀

NORGES
OLYMPISKE MUSEUM
≡

KULTURHUSET
MAIHAUGSALEN
⤴

SIGRID UNDSETS
BJERKEBÆK
}}

NORSK
HÅNDVERKSINSTITUTT
♀